

Samstarfs- og þróunarverkefni við öldrunardeild LSH

Halldór Sig. Guðmundsson og Steinunn K. Jónsdóttir



Halldór Sig. Guðmundsson,
félagsráðgjafi MA,
lektor við félags-
ráðgjafardeild HÍ



Steinunn K. Jónsdóttir,
MA,
félagsráðgjafi við
öldrunarlækningadeild
Landspítala, Landakoti

Í greininni er lýst þróunar- og gæðaverkefni félagsráðgjafa við öldrunarlækningadeild LSH Landakoti, um innleiðingu og notkun á stöðluðu matstæki í þjónustumati aldraðra. Samstarfsaðilar að undirbúningi verkefnisins eru félagsráðgjafardeild Háskóla Íslands og ASEBA á Íslandi. Áætlað er að verkefnið verði umfangsmeira og fleiri stofnanir og sveitarfélög verði þátttakendur. Þróunarverkefnið er unnið á árinu 2010 og er tvíþætt, þ.e. 1) fræðsla, þjálfun og handleiðsla starfsfólks, og 2) mat á gagnsemi af notkun matstækjanna í þjónustu við aldraða.

Aðdragandi

Árin 2005–2006 var unnið að þýðingu, forprófun og útgáfu matslista ASEBA 60–90+ ára. Verkefnið var unnið í samstarfi við aðila innan öldrunarþjónustu á Akureyri, Ísafirði og Dalvík og með fjárstuðningi Framkvæmdasjóðs aldraðra. Starfsfólki sem tók þátt í forprófun þótti þessi aðferð tímabær nálgun við gerð þjónustumats og áætlana fyrir eldra fólk og áhugavert væri að mælitækið byggði á upplýsingum frá notendum sjálfum og nánnum aðilum. Niðurstöður forprófunar leiddu meðal annars í ljós áhuga starfsfólks öldrunarþjónustunnar á að nýta sér matslistana í störfum sínum.

Við skorun matslista ASEBA 60–90+ er unnið með upplýsingar um aðlögunarfærni einstaklings þ.e. tengsl og samskipti við vini, við maka og einnig

styrkleika viðkomandi sem og erfiðleika. Svör eru flokkuð í safnþætti sem innihalda vísbendingar eða lýsingu á erfiðleikum og styrkleikum einstaklingsins. Niðurstöður birtast sem línurit og stöplarit sem koma að góðum notum við mat á stöðu einstaklings og sérstaklega við miðlun upplýsinga, t.d. við samráð við notandann og fjölskyldu hans eða aðra faghópa (Halldór Sig. Guðmundsson, 2006; Halldór Sig. Guðmundsson og Sigurveig H. Sigurðardóttir, 2009).

Tilgangur og þörf

Á Landakoti fer fram endurhæfing og meðferð í kjölfar heilsufarsáfalla og langvinnra sjúkdóma. Áhersla er lögð á þverfaglega teymisvinnu við greiningu, meðferð, endurhæfingu og gerð þjónustuáætlana. Miklu skiptir að vinnubrögð séu markviss frá fyrsta innlagnardegi. Greining félagsráðgjafa á sjálfsbjargargetu, og gerð þjónustumats byggir á viðtölum við sjúklinga og upplýsingasöfnun frá aðstandendum og fagfólki. Með notkun matslistanna gefst tækifæri til að innleiða með formlegri hætti sjálfsmat og mat aðstandenda í greiningarvinnuna.

Tilgangurinn með verkefninu er að nota staðlaða matslista við upplýsingaöflun, þjónustumat og skipulagningu þjónustu samhliða öðrum matsaðferðum sem þegar eru notaðar. Jafnframt verði matslistarnir notaðir til reglubundins endurmats á þjónustu- eða vistunarþörf. Þannig verði innleidd upplýst og gagnreynd öldrunarþjónusta (*informed and evidence based elderly care*) sem miði að því að greina hvaða þætti í aðstæðum og líðan eldra fólks þurfi að styrkja eða mæta með sérstakri þjónustu.

Verkefninu er ætlað að innleiða notkun gagnreynds mælitækis í þjónustuáætlun fyrir 60 ára og eldri á öldrunarlækningadeild LSH Landakoti. Lögð er áhersla á að nýta mælitæki sem nýtur alþjóðlegrar viðurkenningar, hefur ekki í för mér sér mikinn kostnað, er einfalt í innleiðingu og notkun og hefur augljósan ávinning fyrir sjúklinga og fjölskyldur þeirra. Auk þess er markmiðið að vinnubrögð verði

markviss og hagkvæm, bæði innan sjúkráðsins og einnig eftir útskrift með markvissari aðstoð í heima-húsi.

Fræðsla, þjálfun og handleiðsla

Framkvæmd þróunarverkefnisins felst í fræðslu og námskeiðum sem veita þjálfun til að starfsfólkið geti lagt matslistana fyrir, unnið úr niðurstöðum og nýtt þær í starfi sínu. Í kjölfar þjálfunar er starfsfólki veitt regluleg handleiðsla í tengslum við notkun matstækisins, bæði við mat og endurmat á þjónustupörfum einstaklinga sem nota eða sækja um úrræði félagslegrar þjónustu eða öldrunarþjónustunnar. Notkun matstækisins er innleidd í samstarfi við starfsfólk eða tengiliði.

Væntanlegur ávinningur er að starfsfólk þjálfist í notkun staðlaðra matsaðferða við mat á þjónustu við eldra fólk. Þannig verði til reynsla af notkun staðlaðs matstækis í þjónustu- og gæðamati. Verkefnið getur leitt til þess að vinnulag við þarfagreiningu, endurmat og skipulagningu þjónustunnar verði samræmt enn frekar. Þá kann slíkt vinnulag að leiða til samnýtingar á upplýsingum og gögnum.

Mat á gagnsemi

Í öðrum hluta verkefnisins er gert ráð fyrir að í kjölfar innleiðingar og reglubundinnar notkunar matstækjanna, fari fram mat á verkefninu og notagildi mælitækisins. Í því felst að tekin verði saman lýsing á verkefninu, framkvæmd þess og lagt mat á nokkra þætti m.a. hvort matstækin og matsaðferðir séu hentugar. Skoðað verður hvort og hvar í starfsemi stofnunar sé meiri eða minni gagnsemi af notkuninni, hvort vísendingar um þarfir einstaklinga leiði til endurmats á þjónustu og hver reynsla notenda, aðstandenda og starfsmanna eru af matsaðferðunum í verkefninu.

Ávinningur af verkefninu felst í að styrkja notendamiðaða aðferð við mat, þjónustu og gæðaúttektir innan öldrunarþjónustunnar. Fyrirsjáanlegt er að slíkt vinnulag þarf að styrkja í framtíðinni enda eru vaxandi kröfur um slíkt. Þróunarverkefnið hefur því bæði hagnýta og fræðilega hlið um leið og áhersla er á virka þátttöku eldra fólks og aðstandenda þeirra.

Heimildir:

- Halldór Sig. Guðmundsson. (2006). *Sjálfsmat eldri borgara. Greinargerð til heilbrigðisráðuneytis vegna styrks úr Framkvæmdasjóði aldraðra*. Dalvík: Höfundur.
- Halldór Sig. Guðmundsson og Sigurveig H. Sigurðardóttir. (2009). Mat á þjónustupörf aldraðra – þátttaka þeirra og aðstandenda. Í Halldór Sig. Guðmundsson og Silja Bára Ómarsdóttir (ritstj.). *Rannsóknir í félagsvísindum X*. Reykjavík: Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands.



Frá félagsráðgjafardeild Háskóla Íslands

Félagsráðgjafardeild vex nu ört fiskur um hrygg. Aukin aðsókn er að náminu, bæði í grunn- og framhaldsnám. Kennsluárið 2009-2010 stunduðu 413 nemendur nám við deildina. Í júní sótti 151 nemandi um innritun í BA nám og 57 í framhaldsnám. Þann 12. júní sl. útskrifaðist fyrsti hópurinn með MA próf til starfsréttinda, 14 nýir félagsráðgjafar. Þá útskrifuðust 4 nemendur með rannsóknatengt MA próf, 1 með diploma í öldrunarfræðum og 46 með BA próf í félagsráðgjöf. Í febrúar útskrifaðist fyrsti hópur nemenda úr diplómanámi í barnavernd. Fimm nemendur eru innritaðir í doktorsnám við deildina, en tveir erlendir doktorsnemar voru gistinemar sl. kennsluár. Fjölmarginir erlendir gestir hafa heimsótt deildina, haldið fyrirlestra og stýrt málstofum með kennurum.

Tveir nýir lektorar hafa bæst við fastalið kennara við deildina, þær Hrefna Ólafsdóttir og Hervör Alma Árnadóttir, og verða því alls níu (8,2 stöðugildi) fastir kennarar en að auki kenna við deildina aðjunktur, stunda- og starfsþjálfunarkennarar. Félagsráðgjafardeild og RBF standa fyrir reglulegum málstofum sem eru öllum opnar. Upplýsingar um þær og annað starf deildarinnar má finna á heimasíðu HÍ www.hi.is.